

NIEUWS VAN HET VAKBONDSFRONT

FNV-2000, hoe komt het van papier?

Sinds in februari dit jaar de eerste versie van het rapport 'FNV 2000' verscheen, zijn er heel wat stormpjes rond geweest. Eigenlijk daarvoor al, met het verschijnen van de nota 'De FNV over 14 jaar'. De pers meldde uitvoerig over voordelen voor de leden, en over het te veel hanteren van het stakingswapen.

Maar al die stormpjes waren kennelijk alleen bedoeld voor toevallig geïnteresseerde kaderleden. Op veel bijeenkomsten, zowel van die van de aangesloten bonden als van de FNV, bleek dat veel leden de nota niet in bezit hadden. Een vervelende bijkomstigheid voor een nota die er ook expliciet van uitgaat dat de leden 'mondiger' zijn geworden, en dat de organisatie en het dienstenpakket van de FNV daar op moet worden toegepast.

Veel vragen

'FNV 2000' doet een aantal interessante voorstellen, die als ze ook inderdaad worden uitgevoerd, nogal wat gevolgen kunnen voor de (kader) leden en de aangesloten bonden. Wat zijn de belangrijkste aanbevelingen?

- Het meer op elkaar afstemmen van de activiteiten van de verschillende bonden (onder andere één bond per CAO);
- Meer aandacht voor doelgroepen waar de vakbeweging tot op heden minder leden heeft: vrouwen, jongeren, middelbaar en hoger personeel, uitkeringsgerechtigden en etniese minderheden;
- Meer naar de mensen toebrengen van de dienstverlening van de vakbeweging, met name het opzetten van vakbondswinkels, en een versterking van de bond op het bedrijf.

Bovendien wil men meer aandacht geven aan de positie van deeltijdwerkers en aan werkne(em)sters met flexibele arbeidskontrakten. De nota doet een aantal goede voorstellen ter versterking van het vakbondswerk. Maar er worden ook veel vragen opgeroepen over de uitvoerbaarheid, en vooral ook hoe het vakbondswerk

kan worden versterkt. Verder moet er wel worden deelgenomen aan de te privatiseren arbeidsbureaus. En wat is de zin van het mede-beheren van de sociale zekerheid? Met name die voorstellen passen niet in het idee van een strijd bare vakbeweging. Een vakbeweging die het niet op een akkoordje gooit met de werkgevers, en met een bezuinigende overheid.

Hier en daar verbeteringen

In juni komt de geamendeerde nota in de federatieraad. En als we die versie bekijken, moeten we constateren dat er in vergelijking met het concept niet echt veel is veranderd. Een belangrijke verbetering is er op de onderdelen die gaan over een grotere deelname van vrouwen aan het arbeidsproces. Verder is het opvallend dat het deel van de nota over de samenwerking tussen de bonden een groter aksent krijgt door het naar voren schuiven in de nota. Maar dat zegt natuurlijk nog niets over de uitvoering van met name dat onderdeel. Meer samenwerking tussen de bonden werd ook op veel ledenbijeenkomsten gezien als een voorwaarde voor de uitvoering van de nota. Ook is het deel dat gaat over de deelname aan de gepri-vatiseerde arbeidsbureaus afgezwakt, zonder dat er echt iets aan de tekst is veranderd. Hetzelfde geldt voor de deelname aan de uitvoering van de sociale zekerheid. Dat is een trapje gedaald in belangrijkheid, maar het staat er nog steeds! Vooral in de Bouw- en Houtbond en in de Voedingsbond was veel kritiek op de privatisering van de arbeidsbureaus en op het aandeel van de vakbeweging daarin. Die passages dragen een compromissachtig karakter. Behoorlijk verbeterd is wel het deel van de nota dat handelt over de uitkeringsgerechtigden. In de oorspronkelijke versie werd de landelijke structuur voor de uitkeringsgerechtigden zo ongeveer afgebroken. De bonden wilden er meer over te zeggen hebben. In de nota die nu voorligt, is onder druk van de Vervoersbond en de Voedingsbond de landelijke uitkeringsgerechtigdenstructuur gehandhaafd. Uitkeringsgerechtigden kunnen zo een belangrijk stempel drukken op dingen

die hen zelf aangaan.

Heel wat werk aan de winkel

Veel laat de nota onbeantwoord. Uit de discussies binnen de verschillende bonden blijkt dat de nota vooral ook vragen heeft opgeroepen over de structuur van de FNV.

In de Dienstenbond, maar ook in de Bouwen Houtbond woedt al een aantal jaren de discussie over één vakbeweging, met een bedrijfstakgewijze opbouw. Die opbouw zou inderdaad een verbetering kunnen zijn, omdat er dan beter centrale afspraken kunnen worden gemaakt (over bijvoorbeeld arbeidstijdverkorting) en de solidariteit met elkaars akties beter van de grond kan komen. De nota roept die discussie ook op waar het gaat om meer afstemming tussen de bonden onderling. Binnen de FNV bestaat er geen meerderheid voor een andere structuur, en dus is ook de discussie erover weer van tafel verdwenen.

Een tweede belangrijke discussie is die over de maatschappelijke functie van de vakbeweging. Moet de vakbeweging zich alleen maar bezighouden met de werkomstandigheden, of heeft zij ook een taak op andere maatschappelijke gebieden (vrede en ontwapening, milieu, internationale solidariteit enzovoort)? Ook daarover is in de nota weinig terug te vinden. Zo blijven er vragen, van vooral de ABOP en de Bouw- en Houtbond, over de 'brede' (meer taken) en de 'smalle' (alleen werkomstandigheden) vakbeweging.

De hamvragen zijn dus in de nota niet beantwoord, en dat kan betekenen dat de uitvoering daarop spaak kan lopen. Zelfs als er wordt gezegd dat 'uitvoering van de voorstellen hogere eisen stelt aan de hele FNV', en een 'verbetering van de samenwerking basisvoorwaarde is voor de totstandkoming van de voorstellen die worden gedaan'. Er is dus nog veel werk aan de vakbondswinkel

*Frans van der Vlugt
(ABOP)*

De ANWB staat immers voor kwaliteit?

‘Sociale ANWB? Als een deel van het pakket van de bond zo’n stem-pel krijgt, moet je daar niet laatdunkend over doen. Maar dan wel proberen dezelfde kwaliteit te leveren als de ANWB’. Aldus Hans Pont, voorzitter van de FNV (tevens lid PvdA) op de kaderinformatiedag ‘De toekomst van de vakbeweging - taak en positie van kaderleden in een veranderende samenleving’. Andere inleiders op deze dag van de Industriebond FNV, 8 mei j.l., waren Dick Visser, voorzitter van de Industriebond FNV (tevens lid van de PvdA), Hans Andersson, organisatiedeskundige (tevens lid van de PvdA) en Wim van Gelder, lid van de Tweede Kamer van de PvdA.

De ongeveer 85 aanwezige (kader) leden hadden zich via een bon in het Industriebondsdeel van het FNV-Magazine kunnen opgeven. Blijkbaar hadden slechts weinigen dat gedaan, want om toch een volle zaal te krijgen, waren de meeste aanwezigen speciaal door de distrikten gevraagd (maximaal tien per distrikt). Door deze aanpak bestond er nogal wat verwarring over het doel van de bijeenkomst. Volgens Ed Wetzel, scholingsmedewerker van de Industriebond en voorzitter van de bijeenkomst, ging het om een algemene discussie in het kader van ‘FNV 2000’ om ‘eens wat te discussiëren over het rapport’. Op de vraag waarom dit niet veel breder is gebeurd binnen de bonden, antwoordde *Pont*: ‘Het is onze taak om leiding te geven aan het demokratiese proces in de bond. Het ‘laat maar eens opborrelen wat er uit de basis komt’ werkt niet. Er moet eerst wat op tafel liggen. Voor onderzoek en verzamelen van cijfers hetje de basis niet nodig. Dit onderzoek neemt u veel giswerk uit handen. Het tussenrapport is overigens op verschillende plaatsen in discussie geweest’.

De FNV als bedrijf

De teneur van alle inleidingen was ongeveer dezelfde: de samenleving verandert, dus de vakbeweging moet zich daaraan aanpassen. *Pont* benadrukte dat ‘FNV 2000’ geen beginselprogramma is; dat is elders vastgelegd. ‘Het gaat er nu vooral om van de FNV een geoliede machine te maken. Ons eigen bedrijf (de bond; KZ) moet

draaien als een goed bedrijf.’ Een aantal kaderleden bleek moeite te hebben met deze benadering. *Peter van Abzwaai* (Hoogovens): ‘Er worden mensen op tijdelijke kontraktbasis of van uitzendbureaus in de FNV gehaald. Is dat een goed voorbeeld van wat wij willen?’ *Pont*: ‘Het uitzendwezen is een normaal verschijnsel in de samenleving en daar maken wij ook gewoon gebruik van. We zijn bezig met een reorganisatie in de FNV, waarbij vakatures van banen die verdwijnen, worden opgevuld met uitzendkrachten. Het is uit nood geboren, op dit terrein zijn we gewoon een werkgever’. En wie nog dacht dat we als FNV tegen uitzendbureaus waren, wordt door *Pont* definitief uit de droom geholpen. ‘Er is wel een tijd geweest dat we tegen waren. Maar we zijn nu voor betere arbeidsvoorwaarden van uitzendwerkers bij bonafide uitzendbureaus. Overigens zijn er nogal wat mensen die niets liever willen dan voor zo’n uitzendbureau werken.’

Status voor kaderlid

Dick Visser hield een algemeen verhaal. Meer nadruk op onderhandelen op bedrijfs(tak)nivo, dus meer taken en bevoegdheden voor kaderleden (uiteraard binnen het kader van het bondsbeleid en meer aandacht voor service aan leden. De Industriebond heeft nu nog ongeveer 18.000 kaderleden, een jaar of tien geleden (dus vóór de fusie) waren dat er zo’n 50.000. Volgens *Visser* kunnen het er meer worden door het ‘leuker’ te maken kaderlid te zijn. Meer zelfstandigheid en een grotere bevoegdheid (waartoe?; KZ) geven het kaderlidmaatschap meer voldoening en status. Organisatiedeskundige *Hans Andersson* stelde eveneens dat we de vakbeweging (maar ook de partij, zoals de PvdA) moeten benaderen als een bedrijf. Dus bijvoorbeeld ook ‘moderne marketingtechnieken toepassen’. Hij hield een pleidooi voor vèrgaande professionalisering met in de eerste lijn service door professionals en pas in de tweede lijn door de kaderleden. Verder maakte hij een onderscheid tussen gestructureerde’ (bedrijfsledengroep, onderne-

mingsraad, regionaal werk) en ‘ongestructureerde’ vakbondsactiviteiten (professionele benadering van nieuwe doelgroepen zonder inschakeling kader). Deze inleiding bracht nogal wat reacties teweeg. *Harm Kos* (Nedstaal): Die niet-professionele aanpak van ons is juist onze kracht, we staan tussen de werknemers in. De drempel naar ons toe is erg laag. Die traditionele vakbondsstijl, dat we proberen als werknemers solidair te zijn met elkaar, is dat fout?’. *Frank Schreuder* (Fokker Schiphol) sloeg naar mijn idee de spijker op zijn kop. Hij stelde vast dat de vakbeweging een moeilijke tijd doormaakt, maar ‘we moeten als kaderleden professioneler werken; welke instrumenten geven jullie ons nou mee om dat te doen? Is dat bijvoorbeeld meer ploegendiensten? Is dat weggeven van de vrije zaterdag?’. Anderen voegden daaraan toe de prestatiebeloning en inleveren voor arbeidstijdverkortung. *Andersson* ging hier niet op in. Het ging hem alleen om een andere manier van werken. ‘Randstad kan wel iedereen bereiken, de bond niet.’

Sterft gij oude vormen en gedachten

Wim van Gelder had als motto gekozen ‘Sterft gij oude vormen en gedachten’. Alleen bleek hij daar iets anders onder te verstaan dan kapitalistische vormen en gedachten. ‘Je moet niet standpunten van 1880 steeds herhalen. De maakbaarheid van de samenleving is minder mogelijk dan we eerst dachten. We denken nu zelfs, in de regering zittend, niet snel veranderingen te kunnen aanbrengen. Immers, terwijl wij zijn opgeschoven, is rechts ook opgeschoven. In het bedrijfsleven is de PvdA nu ook voor een grotere rol voor de ‘sociale partners’ op allerlei terreinen.’ Nadat *Dick Visser* aankondigde dat het kongres van de Industriebond volgend jaar in het teken zal staan van de rol van het kaderlid, ging iedereen weer naar huis. Om professioneel belangenbehartigingsmaatwerk te gaan leveren in een veranderende samenleving.

Koen Zonneveld
(kaderlid Industriebond FNV)

Rotterdam tegen Apartheid

Beste bond-genoot,

Omdat er vooral in de vakbeweging een grote betrokkenheid is bij de strijd tegen de apartheid vragen wij uw aandacht en wellicht uw medewerking voor het volgende.

De situatie voor het gehele zuidafrikaanse volk verslechtert steeds meer. Opnieuw zijn 20 miljoen landgenoten van 'verkiezingen' uitgesloten. Sinds de oplegging van de noodtoestand zijn er ongeveer 20.000 mensen zonder rechtsgrond opgesloten, waaronder veel vakbondskaders en kinderen.

Martelingen komen steeds vaker voor en regelmatig worden er door politie en knokploegen mensen vermoord of 'verdwijnen' ze. Tegen de pers is censuur ingesteld. Namibië is nog steeds bezet en de buurlanden worden regelmatig aangevallen en gebombardeerd.

Vanwege die onderdrukking hebben de zuidafrikaanse vakbonden, de kerken en het verboden Afrikaans Nationaal Congres herhaaldelijk gevraagd om iedere kollaboratie en handel met de apartheidsdiktatuur te beëindigen. Zelfs als dat de situatie op de korte termijn tijdelijk zou verscherpen.

Desinvestering en non-kollaboratie zijn geweldloze middelen die effectief bijdragen aan het isoleren en onder druk zetten van dit bloedige apartheidregiem.

Vele bedrijven hebben zich al uit Zuid-Afrika teruggetrokken, maar de apartheidsdiktatuur krijgt nog steeds veel steun. Ondanks zoetgevooisde verklaringen blijven Philips en vooral Shell hun kollaboratie voortzetten.

Shell gaat voort produkten te leveren aan leger en politie en ontduikt de door de Verenigde Naties ingestelde olieboykot op grote schaal. Omdat Shell zo duidelijk voor kollaboratie blijft kiezen, roepen de anti-apartheidsorganisaties iedereen op om tijdelijk niet voor Shell te kiezen. Daarom is onze leus: *Shell helpt apartheid, boycot Shell!*

Wij en enkele andere medewerkers van onze werkgroep 'Rotterdam tegen apartheid' hebben goede ervaringen met het uitdelen van aktiemateriaal in bedrijfskantines. We verwachten dat ook u bij het verspreiden van het materiaal veel positieve reacties van kollegaas zult krijgen. Toch zult u merken dat er ook mensen zijn die afwijzend reageren, vooral door gebrek aan informatie. Door onderlinge discussie naar aanleiding van het materiaal worden deze reacties door kollegaas vaak getemperd en zelfs gekorrigeerd. Het uitdelen in de kantine riep bij ons wel 'plankenkoorts' op. Immers, je begint wat later te schaften en ieders ogen zijn op jou gericht! Maar de overwegend gunstige ontvangst maakte dat ruimschoots goed en was ook een stimulans om u deze briefte sturen.

U kunt het aktiemateriaal bestellen bij Komitee Zuidelijk Afrika, Amsterdam. We hopen dat u aan onze oproep gehoor geeft en wensen u veel goede reacties van kollegaas toe!

Hartelijke groet, mede namens de andere leden van 'Rotterdam tegen apartheid',

Albert Koot
Henk van Drunen

[Oude contactgegevens weggelaten].

27 Juni Anti-Kernbasesdag

27 Juni is door BIVAK - Breed Initiatief voor Verdergaande Akties tegen Kruisraketten - uitgeroepen tot anti-kernbasesdag. Bij alle nukleaire bases in Nederland wordt er die dag geprotesteerd onder de leus 'Woensdrecht is overal, nergens kernwapens'. Die aktie maakt deel uit van het BIVAK-aktieplan dat een hoogtepunt zal hebben op zaterdag 31 oktober met een massale demonstratie in Den Haag, twee jaar na het plaatsingsbesluit. Temidden van alle NAVO-chicanes blijft het gaan om: Géén uitbreiding van de kernwapens zoals in Woensdrecht, maar verwijdering van alle kernwapens. Afschaffen van alle kerntaken in Havelte, 't Harde, Soesterberg, Volkel en Valkenburg (ZH).

Rondom elke basis is de organisatie in handen van een regionale groep, terwijl de koördinatie bij BIVAK ligt. Voor elke basis is een eigen pamflet uitgebracht met specifieke informatie over het wapentuig en de gekozen aktievorm ter plaatse. Demonstratieve boot-, fiets- en voettochten naar de verschillende bases, gevolgd door manifestaties; in Woensdrecht vanaf woensdagavond 24 juni een aktievierdaagse.

Cees Commandeur

'En wat de maatschappijkritische vakbeweging in het begin der jaren zeventig hoog in het vaandel had staan, het democratiseren van het apparaat, dat is in wezen nooit gebeurd. Een lid heeft weinig te vertellen. Ja, ze komen in vergadering bijeen, en als het echt heet wordt, bij een staking, moeten ze een persoonlijke sterm geven, voor zover ze opkomen.'

'Over het strijdmiddel van de staking mag je haast niet meer praten. Dat is imago-bedervend.'

'Als je het rapport (FNV 2000) ziet, dan worden genoemd de dienstverlening, de vakopleiding, de sociale zekerheid, en de maatschappij-hervorming komt helemaal achteraan. En er wordt ook geen enkel voorstel of maatregel geformuleerd in die richting. Terwijl dat naar mijn gevoel het wezen was, is en blijft van de vakbeweging, die andere maatschappij, waarin iedereen wat te zeggen heeft. En daarom ben ik zo bang dat 'FNV 2000' inderdaad aanstuurt op een sociale ANWB. En die vakbeweging wil ik niet.'

Uitspraken van Cees Commandeur in de Volkskrant van 16 mei j.l., een paar dagen voor zijn dood op woensdag 22 mei. Stevige kritiek op het beleid van de FNV, die voor heel wat vakbondsleden zeer herkenbaar is. Die herkenbaarheid gold voor Cees niet alleen voor de twee jaar na zijn vertrek uit het federatiebestuur van de FNV in 1985. Met name in het begin jaren tachtig, toen de discussienota 'Vrede en

ontwapening en de betrokkenheid van de FNV daarbij' in vele vakbondsbijsprekken besproken werd, was Cees een zeer gewaardeerde pleitbezorger van de actieve deelname van de vakbeweging aan de strijd tegen de kruisraketten. Hij is daarmee, in tegenstelling tot zijn oud-kollegaas in het federatiebestuur, doorgegaan na het plaatsingsbesluit van 1 november 1985 en werd voor velen de verpersoonlijking van de rol van de vakbeweging in de vredesstrijd.

Zijn 'kritische tegengeluid' - zoals hij dat in zijn boek 'Ik herinner mij de toekomst' noemt - had niet alleen betrekking op de strijd voor ontwapening, maar op veel maatschappelijke vraagstukken die een brede en strijdbare vakbeweging aangaan. De openhartige kritiek in zijn biografies boek is hem op z'n minst door een deel van de FNV-leiding niet in dank afgenomen. Dat zij zo. Belangrijker is dat zijn visie mensen heeft geïnspireerd en heeft aangetoond dat een strijdbare vakbondskoers mobiliserend werkt. Gelijktijdig is het pijnlijk om te moeten vaststellen dat hij in de leiding van de FNV tot de uitzonderingen behoorde.

De opvattingen van Cees Commandeur waren voor de redactie van Solidariteit reden hem te vragen een regelmatige bijdrage aan ons blad te leveren. Het is er niet van gekomen.

Hans Boot